

Den gemensamma Kalottjazz & Blues-festivalen 2009 är den 26:e i ordningen.

Samarbetet inom kultur och fritid har starka traditioner. Det kultur-samarbete som började under Gränsveckan i början på 1970-talet har med tiden blivit allt mångsidigare. Kalottjazz&blues-festivalen och Gränsspelet är exempel på beständiga samarbetsformer. Idrottsanläggningarnas sam användning tillhör vardagen. Den gemensamma golfbanan som ligger på gränsen är unik.

Genom sammanslagningen av Torneås och Haparandas turistinformationer 1998 stärktes områdets gemensamma marknadsföring.

Genom att förena städernas stadskärnor håller man som bäst på att förverkliga ett intressant gränsöverskridande handels- och tjänstecentrum med därtill hörande torg-, kanal- och parkområden. Kommunernas och andra aktörers samarbete samt Europeiska Unionens stöd och ekonomiska bidrag bidrar till att göra projektet möjligt.

Städernas gemensamma turistinformation finns på Greenline alldeles vid gränsen.

Green Zone Golf-banan har 7 hål på finska sidan och 11 hål på svenska sidan.

Rajalla - På Gränsen - köpcentret öppnade den 30 oktober 2008.

För att snabba upp den lokala postgången tog man under 1990-talet initiativ till att sätta upp grannlandets postlådar i både Haparanda och Torneå.

Tornedalens nationella kommunförbund ersattes med en ny samarbetsorganisation genom bildandet av Tornedalsrådet i Tornionlaakson neuvosto 1987.

Samarbetet utvidgades för att innefatta Norge. Torneå och Haparanda grundade samma år samarbetsorganet Provincia Bothniensis. Provinserna lade till en början tyngdpunkten på kultur och fritid, miljöfrågor och näringsliv.

FRÅN GRÄNS TILL RESURS

188 år innan gränsen drogs 1809 var Torneå staden för älvens bägge stränder. Grundandet av Haparanda köping år 1821 ökade stadens dragningskraft ytterligare. Gränsen blev inte ett samarbetshinder – den blev en resurs.

www.haparanda.se

Gränsen kom 1809, men stängdes aldrig. Människorna fick välja var de ville bo och även ägor byttes. Gränsens öppenhet fick sin början. Även församlingarnas samarbete fortsatte. Finska Karungi fick sin egen kyrka 1818 och Nedertorneå (Haparanda) fick sin 1825.

Kyrkfärd år 1824. Björkö kyrka nyttjades gemensamt i ytterligare 16 år efter gränsdragningen 1809. Illustration ur boken "Winter sketches in Lapland" av Arthur de Capell Brook.

Den öppna och särpräglade gränsen blev känd även i övriga Finland och Sverige. Det mer och mer bilburna Norden fick på 1960-talet ett nytt resmål och man åkte på biltur till Bottenviken med familjen. Presenterna köpte man naturligtvis på andra sidan gränsen. Bilden är tagen vid tullen i Torneå 1979.

Smugglingen vid vår gräns är också vida känd. Kristidernas ransoneringsperioder var en guldålder för smugglingen. Kaffe och sackarin var populärt smuggelgods. Kafferansoneringen i Finland fortsatte ända fram till 1954.

Norrbottenskommunernas gåva, Ensio Sepänens staty "Gränslek" (1971), återger träffande det långtida gränssamarbetet.

De gemensamma trosrörelserna, den wiklundska väckelsen och laestadianismen samt de gränsöverskridande äktenskapen stärker samlevnaden. Bild från stormötet i Haparanda 1909.

Gränssamarbetet fick nya dimensioner när telegrafan i Haparanda efter Krimkriget (1853-56) blev Rysslands västligaste telegrafstation.

Skolsamarbetets rötter är djupt utrymde. Under hela 179 år innan gränsen drogs hann Torneå Pedagogi fungera som enda skola för ett stort geografiskt område. Gränsen innebar inte slutet för skolsamarbetet. Eleverna kunde passera den på vägen till grannskolan. Den under lång tid planerade gemensamma skolan – språkskolan – började sin verksamhet 1989.

1890 påbörjade de första åtta flickorna sina studier på Torneå elementarskola. I Haparanda var skolgång för flickor redan sedan tidigare möjlig.

Språkskolans elever våren 2008.

På förskolan Montessori Droppen i Haparanda går även barn som bor i Torneå.

Ambulanssjukvårdens samarbetsavtal slöts 1993.

Städernas gemensamma stegbil införskaffades 1994.

Tornion sähkölaitos, som grundades 1912, började köpa el från Sverige 1924. Sedan 1994 har energibolagen i Torneå levererat fjärrvärme också för Haparandas behov.

En viktig konkret samarbetsform var beslutet om byggandet av ett gemensamt vattenreningsverk 1971. Sedermera har samarbetet inom avfallshanteringen utökats och utvecklats på många sätt.

Tornion Voima Oys kraftverk producerar energi från i huvudsak svensk torv.

Laboratoriet på Bottenvikens Reningsverk AB i Haparanda.

Anläggandet av ångsågar vid kusten på 1860-talet förde med sig en storskalig timmerflottning i Torneälven. Flottningen var viktig för sysselsättningen och främjade det gränsöverskridande samarbetet. Torne- och Muonioälvs flottningsförening bildades 1919 då man gick över från fasta flottor till lösflottning. 1971 slutade flottningen helt. Bild på Torneälvens sista timmerflotte.

